

Kultur- och fritidsnämnden

Annika Magnusson
Utvecklingsledare
annika.magnusson@ekero.se

Utveckling av Kulturhuset

Dnr KFN22/73

Innehåll

Bakgrund till ärendet.....	2
Sammanfattning.....	2
Avgränsning och tillvägagångssätt.....	3
Nulägesbeskrivning.....	3
Lokaler som Kultur- och fritidsförvaltningen förfogar över.....	4
Nästa steg i Kulturhusets utveckling i enlighet med tidigare inriktningsbeslut.....	4
Vägledande principer och teman för Kulturhusets utveckling.....	4
Förslag: Foajén- en yta för kultur, innovation och service med digital teknik.....	4
Foajén- en yta för flera verksamheter än Kultur- och fritidsförvaltningen.....	6
Skyltning och presentation av Kulturhuset.....	6
Finansiering.....	7
Tidigare beslut om fortsatt utveckling av Kulturhuset.....	7
Medborgarundersökning – bibliotekets tjänster och mötesplats.....	8
Länkar med exempel.....	8

Bakgrund till ärendet

Ett av Ekeröalliansens mål för nuvarande mandatperiod som ålagts Kultur- och fritidsnämnden är att "Utvecklingen av Kulturhuset ska fortsätta". Målet utgår ifrån Kommunstyrelsens långsiktiga inriktning för Kulturhuset som antogs 2015 (KS 14/125).

Inriktningen innebär att Kulturhusets funktion som central mötesplats för olika ändamål ska utvecklas samt att samtliga lokaler i Kulturhuset ska användas för utåtriktad kulturell verksamhet. Detta PM är Kultur- och fritidsförvaltningens svar på Ekeröalliansens mål om fortsatt utveckling av Kulturhuset.

Sammanfattning

Kultur- och fritidsnämnden har som mål för nuvarande mandatperiod att fortsätta utvecklingen av Kulturhuset. Detta PM beskriver hur en fortsatt utveckling av foajén kan genomföras eftersom det är en yta Kultur- och fritidsförvaltningen förfogar över i dagsläget.

Foajén saknar i dag eget innehåll och mening och är mer en uppehållsyta för olika ändamål som ofta saknar direkt koppling till Kulturhuset. En förändring av foajén enligt förslaget som presenteras i detta PM kan utveckla Kultur- och fritidsförvaltningens uppdrag och samtidigt skapa synergieffekter som går utanför förvaltningens verksamheter.

Förslagen förväntas ge ett större flöde av människor till Kulturhuset som därigenom får ett högre mervärde för kommunens befolkning samtidigt som de ökar effektiviteten på nyttjandet av kommunens lokalresurser. Förslaget förväntas förändra foajéns karaktär och göra den till en levande mötesplats.

Förslagen utgår ifrån tidigare beslut som rör Ekerö centrum och Kulturhuset. Principer som väglett tidigare beslut är: människan i centrum, ett levande centrum, Ekerös identitet, nya media och teknik, medborgares möjlighet att ta del av skapande verksamhet och offentliga debatter. Dessa principer finns uttryckta i Kommunens översiktsplan, Program för Ekerö centrum (2016), Kravspecifikation för del av Ekerö centrum (2021) och Långsiktig inriktning för Kulturhuset (2015).

De konkreta förslagen som presenteras i detta PM omfattar dels uppdrag som ligger inom ramen för Kultur- och fritidsnämndens nuvarande ansvarsområden men även funktioner som ligger utanför, men som med fördel kan inrymmas i foajén. Då nämnden inte har rådighet att besluta över dessa funktioner krävs vidare utredning där fler förvaltningar ingår.

För Kultur- och fritidsnämndens ansvarsområden föreslår staben att foajéytan utrustas med teknik som möjliggör utveckling av uppdragen kring tillgängliggörandet av kulturarven samt kring ökad digital delaktighet och kompetens. Vidare föreslås att ytor i foajén iordningställs för föreläsningar och debatter, "mobila" skapande verkstäder och café.

För uppdrag som ligger utanför Kultur- och fritidsnämndens ansvar har behovet av service kring e-samhällstjänster identifierats. Det är ett behov som särskilt finns i den seniora invånargruppen men idag saknas uppdraget i kommunens förvaltning. Foajéytan lämpar sig även som plats för turistinformation och annan kommunal information. Trygghetsaktörer,

t ex väktare och föräldravandrare kan ha foajén som samlingsplats, vilket skulle kunna öka tryggheten i centrum under kvällstid.

Ytterligare ett identifierat utvecklingsområde är skyltningen av Kulturhuset. Den behöver utformas på ett sätt som väcker nyfikenhet på vad som finns inne samtidigt som den tillför ett visuellt intressant inslag i centrummiljön.

Förslaget kräver finansiering vilket saknas i nuläget. Vid ett godkännande från Kultur- och fritidsnämnden behöver staben göra kostnadsberäkningar och hitta möjliga finansieringssätt och återkomma med till nämnden.

Avgränsning och tillvägagångssätt

Inriktningsbeslutet från 2015 innehåller dels visioner för Kulturhuset och dels konkreta förslag på vilka verksamheter som kan inrättas i de olika lokalerna. Detta PM fokuserar på de visioner som uttryckts och ger förslag på hur dessa kan konkretiseras i foajén. Övriga lokaler som ingår i inriktningsbeslutet från 2015 förfogar inte Kultur- och fritidsförvaltningen över i dag. En översyn av hur övriga delar av Kulturhuset som förvaltningen förfogar över (nedervåning) ska göras under 2023.

Diskussioner har förts kring vilka av Kultur- och fritidsförvaltningens befintliga mål och uppdrag som kan utvecklas genom en omställning av foajén. Utgångspunkter för diskussionerna har varit inriktningsbeslutet för Kulturhuset från 2015, Program för Ekerö centrum, "Kravspecifikation för del av Ekerö centrum" samt Kultur- och fritidsförvaltningens uppdrag och kända behov. Delaktiga har tjänstemän från Kultur- och fritidsstabben, bibliotekschef, kultursamordnaren och kulturlokalansvarig varit. Vidare har diskussioner förts med Socialtjänstförvaltningen kring deras behov av lokaler.

Nulägesbeskrivning

Genomförandet av Kulturhusets omställning i enlighet med inriktningsbeslut från 2015 har inte kunnat fullföljas i sin helhet. Anledningen är bl.a. att de senaste årens ombyggnation av kommunhuset har skapat behov av ersättningslokaler för kommunförvaltningen som inte kunnat tillgodoses på annan plats än i Kulturhuset.

Fastighetsenheten bedömer att kommunförvaltningens lokalbehov fortfarande behöver tillgodoses genom Kulturhuset. Det finns inga aktuella planer på att återflytta dem till kommunhuset den närmsta tiden även om det ska ske på sikt.

Vidare har flera andra stora byggprojekt varit aktuella, som projektering av två idrottshallar och ett badhusbygge vilka har begränsat Fastighetsenhetens möjlighet att arbeta med projektering av Kulturhusets omställning.

De fysiska förändringar som skett i Kulturhuset efter att inriktningsbeslutet antogs är en ombyggnation där avgränsningarna mellan foajén, biblioteket och Galleri utkiken har försvunnit. Det har gett lokalen en öppnare och mer sammanhållen karaktär. Färgsättningen och väggdekoren har förändrats.

Lokaler som Kultur- och fritidsförvaltningen förfogar över

Kultur- och fritidsförvaltningen förfogar idag över lokaler för bibliotek, konserter (Erskinesalen), konstutställningar och en foajéyta på 263 m² samt förråds- och kontorsrum i husets undervåning. I foajén finns en scen och ett antal fasta fåtöljer.

Foajén fungerar som en uppehållsyta för människor som ska till Erskinesalen för olika tillställningar. Den är också ett inofficiellt väntrum för t ex bussavgångar, fritidsaktiviteter och möten. Det är vanligt att människor äter medhavd mat och dryck utan att särskilda utrymmen finns för det, vilket ofta medför nedskräpning. Fåtöljerna har utsatts för skadegörelse genom klotter och nedsmutsning.

Foajén saknar oftast eget innehåll och mening. Nuvarande utformning ger ofta ett "stökigt" och opersonligt intryck utan tydlig inriktning. Förbättringspotential av rummet finns för att leva upp till biblioteksplanens intention om en estetisk tilltalande och kreativ miljö.

Nästa steg i Kulturhusets utveckling i enlighet med tidigare inriktningsbeslut

Kultur- och fritidsförvaltningens förutsättningar för en fullständig omställning av Kulturhuset där samtliga lokaler används för kulturverksamhet, begränsas av faktorer som ligger utanför förvaltningens rådighet. Av den anledningen utgår förslaget som presenteras i detta PM från foajéytan. De visioner som fastslogs 2015 omhändertas i liggande förslag.

Vägledande principer och teman för Kulturhusets utveckling

Kultur- och fritidsförvaltningen ser att det finns en utvecklingspotential i foajén som kan förverkligas genom en rad konkreta åtgärder vilka bygger på tidigare beslutade principer och inriktningar och invånarnas behov som uttryckts i biblioteksundersökningen¹. Foajéns funktion som väntsals för evenemang i Erskinesalen bör dock finnas kvar och åtgärder som presenteras behöver ta hänsyn till denna.

Principer och teman som varit vägledande i tidigare diskussioner med koppling till Kulturhuset: Människan i fokus, ett levande centrum, Ekerös identitet (Program för Ekerö centrum 2016), nytänkande i form av olika kulturuttryck, vara i framkant av nya media och teknik, medborgares möjlighet att ta del av skapande verksamhet och offentlig debatt (Kulturhusets långsiktiga inriktning, 2015). Dessa teman kan kombineras med en rad uppdrag som Kultur- och fritidsförvaltningens verksamheter har, särskilt bibliotekets och som genom omställning av foajén kan utvecklas.

Förslag: Foajén- en yta för kultur, innovation och service med digital teknik

Förslaget innebär att foajéytan ska övergå från att vara en uppehållsyta utan eget innehåll till en med tydligt innehåll och mening som kan användas för flera ändamål. Omställningen förväntas skapa ett större flöde av människor, skapa en mötesplats och nå en bredare del av målgruppen. De gemensamma nämnarna för insatserna är: kultur, innovation, service och digital teknik. Förslagen omfattar uppdrag som ligger i Kultur- och fritidsnämndens nuvarande uppdrag. Förslagen omfattar även funktioner som ligger utanför nämndens

---

¹ Biblioteksundersökning genomfördes 2022.

nuvarande uppdrag men som med fördel kan inrymmas i foajéytan och därigenom möta ett förvaltningsövergripande behov. Dessa förslag presenteras under rubriken "Foajén- en yta för fler verksamheter än Kultur- och fritidsförvaltningens". Då Kultur- och fritidsnämnden idag inte råder över dessa uppdrag och funktioner behöver fortsatt utredning göras kring dessa förslag där fler förvaltningar inkluderas.

Förslaget innefattar följande av Kultur- och fritidsnämndens områden:

- *Kulturarv och lokalhistoria.* Genom att installera virtuell teknik kan olika utställningar med koppling till Ekerö kommun visualiseras på ett spännande sätt som både ökar invånarnas kunskap om kommunens historia och väcker nyfikenhet för kulturarvet. Tekniken kan även användas för utställningar med andra teman, t ex konstutställningar och skolämnen. Tekniken möjliggör en interaktiv upplevelse där individen görs mer delaktig och kan förflyttas till en annan miljö. Funktionen kan bidra till att stärka invånarnas identitet som mälåröbor och göra besöket till en upplevelse. Det motsvarar nämndens uppdrag att tillgängliggöra kulturarvet.
- *Öka den digitala delaktigheten och skapandet.* Genom att skapa en yta som tillhandahåller ny digital teknik kan både skapande och digital kompetens främjas bland invånarna. Förslaget är att inrätta ett kunskapscenter om hur internet och digital teknik fungerar, både vad gäller tekniska aspekter såväl som källkritik och riskmedvetenhet. Digidelcenter är ett koncept som flera kommuner inrättar med dessa syften. Socialtjänstförvaltningen har uttryckt intresse för en sådan funktion och ser samverkansmöjligheter med Kultur- och fritidsförvaltningen kring den seniora målgruppen. Funktionen motsvarar bibliotekets uppdrag om att främja digital mognad och omsätter förvaltningens digitala agendan likväl som uppdraget att främja föreningslivet.
- *Föreläsningar och debatter,* skapa en miljö som ger förutsättningar för kunskap och fri åsiktsbildning samt möten med nya människor. Ytan kan användas till medborgardialoger, informationsmöten och workshops i samband med konstutställningar och digitala utställningar. Motsvarar bibliotekets folkbildningsuppdrag och biblioteksplanens målområden: demokrati och mötesplats.
- *Skapande verkstad/ "Makers-space",* ett utrymme för eget skapande som kan ingå i bibliotekets programutbud eller som kan vara föreningsdriven. Ett flexibelt användande av rummet där miljön ändras beroende på vilket skapande som är aktuellt. Motsvarar Kultur och fritidsförvaltningens uppdrag om att tillhandahålla ett varierat programutbud och vara en mötesplats samt skapa bra förutsättningar för ett aktivt föreningsliv.
- *Café,* ett utrymme där caféverksamhet i mindre skala som kan drivas av unga inom ramen för Kultur- och fritidsnämndens ungdomsverksamhet. Motsvarar uppdraget om ungas mötesplatser. Socialtjänstförvaltningen har uttryckt intresse kring samverkan ett eventuellt café.

Fojén- en yta för flera verksamheter än Kultur- och fritidsförvaltningen

Fojén är en central yta i kommunens största centrum och därigenom en attraktiv yta för fler verksamheter än Kultur- och fritidsnämndens. Utöver de förslag som presenterats ovan kan ytan ytterligare utrustas med funktioner för:

- *E-samhällstjänster* och service som möjliggör för invånare att navigera i ett landskap av digitala tjänster. En funktion som möter invånarnas behov av att kunna utföra samhällstjänster som endast kan utföra digitalt. Detta är ett uppdrag som Kultur- och fritidsnämnden inte har idag, men biblioteket möter dagligen efterfrågan kring denna tjänst.

Frågan om kommunal service i stöd till e-samhällstjänster behöver tas ställning till som en generell utvecklingsfråga och vilken aktör i kommunförvaltningen som i sådana fall är bäst lämpad för uppdraget. Socialförvaltningens projekt "digital senior" som avslutades 2022, visar att det finns ett stort behov av fortsatt stöd till den seniora målgruppen kring digital kompetens. Den digitala utvecklingen är ständigt pågående med nya möjligheter och lösningar som introduceras. Att hålla sig uppdaterad på kunskapsläget blir därför viktigt för invånarnas möjlighet för digitalt innanförskap.

- Information, turism och trygghet. En yta för kommunens information, t ex turist- och krisinformation. Ytan kan vara en plats där vaktare och nattvandrare kan samlas under kvällstid och därigenom öka tryggheten centrum.
- Cafétan kan även användas för verksamheter inom Arbetsmarknadsenheten och / eller Socialförvaltningen och därigenom öka effektiviteten på nyttjandet av kommunens lokalresurser samtidigt som det skulle bidra till ökad tillströmning av människor till Kulturhuset och förändra foajéns atmosfär.

Skyltning och presentation av Kulturhuset

Övriga behov av förbättringar som identifierats är attraktivare skyltning och presentation av Kulturhusets entré, vilken ska väcka intresse för vad som finns på insidan. Skyltningen kan utföras så att den tillför ett visuellt intressant inslag i centrummiljön.

I dag finns en pergola utan växter bredvid entrén som skymmer ljuset och som inte ger något mervärde till platsen. Ytan där pergolan står skulle kunna nyttjas för ovan beskrivna funktioner under förutsättning att nuvarande yttervägg mot centrum flyttas ut.

Finansiering

Detta förslag förutsätter finansiering som i dag inte finns. En finansiering kan lösas på olika sätt. En omstrukturering i befintliga budgetramar, en utökad budgetram, samfinansiering med andra kommunala verksamheter och om möjligt utvecklingsmedel från annan part. Dessa finansieringssätt kan eventuellt kombineras. Om förslaget godkänns blir nästa steg för Kultur- och fritidsstaben att göra kostnadsberäkningar och föreslå möjliga finansieringsmöjligheter.

Tidigare beslut om fortsatt utveckling av Kulturhuset

Det finns flera tidigare fattade beslut som påverkar Kulturhusets fortsatta utveckling.

Program för Ekerö centrum och Kravspecifikation för del av Ekerö centrum

”Kravspecifikation för del av Ekerö centrum, KS 10/262”, antogs av Kommunstyrelsen 2021 och bygger på den tidigare framtagna översiktsplanen samt Program för Ekerö centrum som antogs 2016. Framtagandet av programmet och kravspecifikationen gjordes i dialog med kommuninvånare i form av medborgardialoger och enkätundersökningar.

Program för Ekerö centrum beskriver de huvudsakliga principer som utvecklingen av centrum ska bygga på, vilka är social- och ekologisk hållbarhet. Inom ramen för social hållbarhet beskrivs att dessa värdena ska ges stor tyngd och den nytillkommande bebyggelsen ska möjliggöra ett levande centrum med väl fungerande mötesplatser där människor i olika åldrar, kön, socioekonomiska bakgrunder kan mötas. Centrums funktioner ska underlätta att området används över större delen av dygnet och över hela året. Betydelsen av offentliga lokaler i centrum blir av största betydelse.

De aspekter av kravspecifikationens innehåll som kan appliceras på Kulturhuset kan sammanfattas med identitet, kulturhistoria och hållbarhet (sociala värden).

- Långsiktig utveckling av Kulturhuset

Ett inriktningsbeslut för fortsatt utveckling av Kulturhuset antogs av Kommunstyrelsen 2015. Beslutet bygger på en behovsanalys av lokaler för kulturverksamhet och innebär att samtliga lokaler i Kulturhuset ska användas för kulturverksamhet.

Beslutet fastslår att: Kulturhuset är den mest centrala kommunala lokalen och ska kunna informera och spegla kommunens kultur- och föreningsliv och olika konst- och kulturaktörer men även kommunens egen information riktad till medborgare. Kulturhuset ska vara i framkant inom nya media, teknik, kultur och ge medborgare möjlighet att ta del av skapande verksamhet och en offentlig debatt.

- Biblioteksplanen 2019-2023

En av biblioteksplanens mål är ”mötesplats”. Målet innebär att biblioteksrummet ska väcka nyfikenhet och lust till livslångt lärande. Det ställer krav på en estetisk tilltalande och kreativ miljö. Biblioteket ska möjliggöra gränsöverskridande och oväntade möten genom att skapa aktiviteter som är nydanande och som inkluderar och integrerar olika grupper. Bibliotekets folkbildningsuppdrag innebär olika inslag som t ex; debatter, utställningar, föredrag och dialoger.

- Digital agenda

Kultur och fritidsförvaltningen har antagit en digital agenda som ska vägleda utvecklingen av digitaliseringen av förvaltningens tjänster. Målområden som relaterar till förslag till omställning av foajélytan är: tillgängliggöra kulturarvet, ökad digital delaktighet bland medborgare, nya arenor /nya arbetssätt och tillgängliggöra öppna data för allmänheten.

Medborgarundersökning – bibliotekets tjänster och mötesplats

Våren 2022 genomfördes en medborgarundersökning där frågor ställdes kring invånarens behov av och kännedom om bibliotekets nuvarande tjänster. Resultatet visar att en stor andel inte känner till bibliotekets utbud av tjänster. T ex känner 82% av svarande inte till att det finns IT-stöd och utbildning i digitala tjänster. Trots det finns ett stort förtroende för biblioteket. Över 80% anser att biblioteket utgör en viktig samhällsfunktion och fyller en viktig social funktion. 70% anser att bibliotek är viktiga för demokratin. De förbättringsförslag som anges av flest är fler aktiviteter och evenemang.

Länkar med exempel

<https://bibliotek.sundsvall.se/web/arena/om-digidelcenter>

<https://tekniskamuseet.se/utställningar>

<https://spree.se>

<https://makerspace.se>